

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเนื้อหารายวิชาศิลปะกับการแต่งกาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สรุปผลการวิจัยมีดังนี้
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเนื้อหารายวิชาศิลปะกับการแต่งกาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)ในด้านต่างๆ ดังนี้

- เนื้อหาวิชาและการกำหนดคาบเรียน
- กิจกรรมการเรียนการสอน
- การประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 โรงเรียนละ 2 ท่าน รวม 48 ท่าน

2.เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของรายวิชาศิลปะกับการแต่งกาย แผนการสอนของครูผู้สอนรายวิชาศิลปะกับการแต่งกาย ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเนื้อหาวิชา จากการสัมภาษณ์ การสำรวจเบื้องต้น เอกสาร ตำรา บทความ ศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ แล้วสร้างแบบสอบถาม 1 ชุด โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความตรงทางด้านโครงสร้าง (Construct Validity) เมื่อปรับปรุงแก้ไขข้อความให้เหมาะสมแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรจริง คือ ครูผู้สอนศิลปะศึกษาจำนวน 10 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้แล้วมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้องภายในของครอนบาช (Cronbach) จากการทดลองใช้แบบสอบถามจำนวน 10 ชุด ได้ขนาดสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงแบบสอบถามชุดนี้เท่ากับ 0.9640 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ(Checklist)และเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเนื้อหารายวิชาและการกำหนดคาบเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล ที่เหมาะสมกับแต่ละบทเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 อันดับ

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้สอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 โรงเรียนโดยเลือกสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 48 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 โรงเรียนละ 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 48 ท่าน ซึ่งได้รับคืนจำนวนทั้งสิ้น 48 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนประชากรทั้งหมด

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ(percentage)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะกับการแต่งกายด้านเนื้อหารายวิชา การกำหนดจำนวนคาบ กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)และค่าร้อยละ(Percentage)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปและข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูจำนวน 48 ท่าน เป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย ส่วนมาก มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.67 มีประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษาสูงสุด ระหว่าง 16-20 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่

วิชาที่ทำการสอนคือ วิชาศิลปะนิยม วิชาเขียนภาพ และการออกแบบ เขียนแบบคิดเป็นร้อยละ 45.83 , 29.17 , 29.17 , 22.92ตาม โดยทำการสอน 16 / สัปดาห์เป็นสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 สำหรับการสอนรายวิชาศิลปะกับการแต่งกายนั้นครูมีความต้องการที่จะเปิดสอน แต่ประสบปัญหาในการสอน ซึ่งสามารถจำแนกได้จาก 3 สาเหตุ คือ

1. ไม่มีหนังสือประกอบการเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.62
2. ไม่มีแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 34.37
3. การขาดทักษะความชำนาญในการสอน คิดเป็นร้อยละ 25.01

ซึ่งเมื่อครูประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะกับการแต่งกาย ครูผู้สอนจะศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 39.58 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และบางส่วนจะศึกษาจากหลักสูตรและศึกษาจากผู้ที่เคยสอน หรือผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 31.25 , 29.17 ตามลำดับ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ การพัฒนาเนื้อหาวิชาและการกำหนดคาบเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล ของรายวิชาศิลปะกับการแต่งกายระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแต่ละเรื่อง ดังต่อไปนี้

เรื่อง ความเป็นมาของศิลปะกับการแต่งกาย

สี่และลวดลาย

หลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การประดิษฐ์และตัดแปลงเครื่องแต่งกาย

การประดิษฐ์และการเลือกใช้เครื่องประดับ

ความเป็นมาของศิลปะกับการแต่งกาย

เนื้อหา พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-ความหมายของศิลปะกับการแต่งกาย X = 4.17

-วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทยและตะวันตก $\bar{X} = 3.92$

-ประวัติความเป็นมาของเครื่องแต่งกายไทย $\bar{X} = 3.83$

-การแต่งกายไทยในปัจจุบัน $\bar{X} = 3.74$

และมีความเหมาะสมปานกลางในเนื้อหา สาเหตุการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายไทย
 $\bar{X} = 3.16$

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ผู้สอน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การสอนแบบบรรยายประกอบสไลด์ $\bar{X} = 4.07$

-การสอนแบบอภิปราย $\bar{X} = 4.04$

-การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง $\bar{X} = 3.58$

ผู้เรียน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การค้นคว้าจากเอกสารตำรา $\bar{X} = 4.06$

-การทำสมุดภาพเกี่ยวกับประวัติการแต่งกายไทย $\bar{X} = 3.83$

-การทำรายงานการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม $\bar{X} = 3.63$

-การอภิปรายหน้าชั้นเรียนโดยแบ่งกลุ่ม $\bar{X} = 3.58$

การประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การทดสอบปลายภาค $\bar{X} = 3.88$

-การตรวจผลงาน $\bar{X} = 3.72$

-การสังเกตการอภิปรายกลุ่มหน้าชั้นเรียน $\bar{X} = 3.57$

จำนวนคาบเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ให้จัดการเรียนการสอนในเรื่องความเป็นมาของศิลปะกับการแต่งกาย จำนวน 3 คาบคิดเป็นร้อยละ 52.08

สีและลวดลาย

เนื้อหา พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ตามลำดับดังนี้

-สีกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย $\bar{X} = 4.81$

-การใช้สีให้เหมาะสมกับรูปร่างและผิวพรรณ $\bar{X} = 4.58$

-ลวดลายกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย $\bar{X} = 4.52$

และมีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การออกแบบลายผ้า $\bar{X} = 4.44$

-การใช้ลวดลายให้เหมาะสมกับรูปร่างและผิวพรรณ $\bar{X} = 4.42$

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ผู้สอน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การสอนแบบบรรยายประกอบสไลด์ $\bar{X} = 4.31$

-การสอนแบบอภิปราย $\bar{X} = 4.00$

-การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง $\bar{X} = 3.79$

ผู้เรียน พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ในกิจกรรมการดูภาพสไลด์เรื่องทฤษฎีสีและการใช้ลวดลาย $\bar{X} = 4.76$

และมีความเหมาะสมมาก ตามลำดับดังนี้

-การอภิปรายถึงการใช้สีและลวดลายให้เหมาะสมกับรูปร่าง ผิวพรรณ ตามตัวอย่าง $\bar{X} = 4.18$

-การออกแบบลายผ้าโดยใช้สีและลวดลาย $\bar{X} = 3.76$

การประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การทดสอบปลายภาค $\bar{X} = 4.00$

-การตรวจผลงาน $\bar{X} = 3.97$

-การสังเกตการอภิปรายเป็นรายบุคคล $\bar{X} = 3.68$

จำนวนคาบเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นให้จัดการเรียนการสอนในเรื่องสีและลวดลาย จำนวน 4 คาบคิดเป็นร้อยละ 60.42

หลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกาย

เนื้อหา พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-หลักการออกแบบ $\bar{X} = 4.17$

-การออกแบบให้เหมาะสมกับรูปร่าง วัย และผิวพรรณ $\bar{X} = 3.89$

-การออกแบบให้เหมาะสมกับกาลเทศะ $\bar{X} = 3.75$

-การออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและภูมิอากาศ

-การวาดโครงร่างหุ่น $\bar{X} = 3.66$

-รูปทรงกับการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย $\bar{X} = 3.66$

และมีความเหมาะสมปานกลางในเนื้อหา วัสดุกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย $\bar{X} =$

2.98

กิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้สอน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

- การสอนแบบบรรยายประกอบสไลด์ $\bar{X} = 4.06$
- การสอนแบบสาธิต $\bar{X} = 3.94$
- การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง $\bar{X} = 3.94$
- การสอนแบบอภิปราย $\bar{X} = 3.61$

ผู้เรียน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

- การปฏิบัติการออกแบบเครื่องแต่งกาย $\bar{X} = 4.49$
- การดูภาพสไลด์ $\bar{X} = 4.37$
- การค้นคว้าลักษณะ การแต่งกายที่เหมาะสม กับบุคคลที่มีรูปร่างต่าง ๆ $\bar{X} = 4.15$
- การอภิปรายเกี่ยวกับการแต่งกายของบุคคลรูปร่างต่าง ๆ $\bar{X} = 4.11$

การประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

- การแก้ปัญหาในการออกแบบ $\bar{X} = 4.36$
- การตรวจผลงาน $\bar{X} = 4.01$
- การทดสอบปลายภาค $\bar{X} = 3.98$
- การสังเกตการอภิปรายเป็นรายบุคคล $\bar{X} = 3.96$

จำนวนคาบเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นให้จัดการเรียนการสอนในเรื่องหลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกาย จำนวน 4 คาบ คิดเป็นร้อยละ 39.58

การประดิษฐ์และตัดแปลงเครื่องแต่งกาย

เนื้อหา พบว่ามีความเหมาะสมมาก ตามลำดับดังนี้

- การตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม $\bar{X} = 3.91$
 - การตัดแปลงและซ่อมแซมเสื้อผ้า $\bar{X} = 3.59$
- และมีความเหมาะสมปานกลางตามลำดับดังนี้
- วิธีวัดตัวสำหรับตัดเสื้อ $\bar{X} = 3.07$
 - วิธีเย็บผ้าตะเข็บต่างๆ $\bar{X} = 2.76$

กิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้สอน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การสอนแบบสาธิต $\bar{X} = 4.11$

-การสอนแบบบรรยาย $\bar{X} = 3.94$

ผู้เรียน พบว่ามีความเหมาะสมมากในกิจกรรม การปฏิบัติการตัดแปลงเสื้อผ้า $\bar{X} = 4.21$

และมีความเหมาะสมปานกลาง ตามลำดับดังนี้

-การวัดตัวเพื่อตัดเสื้อ $\bar{X} = 3.40$

-การปฏิบัติเย็บผ้าให้เกิดลวดลายต่าง ๆ $\bar{X} = 3.33$

การประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การแก้ปัญหาในการตัดแปลงเสื้อผ้า $\bar{X} = 3.88$

-การตรวจผลงาน $\bar{X} = 3.72$

-การทดสอบปลายภาค $\bar{X} = 3.57$

จำนวนคาบเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นให้จัดการเรียนการสอนในเรื่องการประดิษฐ์และตัดแปลงเครื่องแต่งกาย จำนวน 2 คาบ คิดเป็นร้อยละ 56.25

การประดิษฐ์และการเลือกใช้เครื่องประดับ

เนื้อหา พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ในเนื้อหา หลักการเลือกใช้เครื่องประดับ $\bar{X} = 4.65$

และมีความเหมาะสมมาก ตามลำดับ ดังนี้

-การใช้เครื่องประดับให้เหมาะสมกับเครื่องแต่งกาย $\bar{X} = 3.91$

-การใช้เครื่องประดับให้เหมาะสมกับโอกาส $\bar{X} = 3.82$

-การประดิษฐ์เครื่องประดับอย่างง่าย ๆ $\bar{X} = 3.73$

-การดูแลรักษาและซ่อมแซมเครื่องประดับ $\bar{X} = 3.47$

กิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้สอน พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การสอนแบบบรรยาย $\bar{X} = 3.97$

-การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง $\bar{X} = 3.85$

ผู้เรียน พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดในกิจกรรม การปฏิบัติการประดิษฐ์เครื่องประดับจากวัสดุต่าง ๆ $\bar{X} = 4.50$

และมีความเหมาะสมมากในกิจกรรมการอภิปรายถึงลักษณะการเลือกใช้เครื่องประดับที่เหมาะสม $\bar{X} = 4.03$

การประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมมากตามลำดับดังนี้

-การตรวจผลงานการประดิษฐ์เครื่องประดับ $\bar{X} = 4.36$

-การสังเกตการอภิปรายในชั้นเรียนรายบุคคล $X = 4.01$

-การทดสอบปลายภาค $X = 3.96$

จำนวนคาบเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นให้จัดการเรียนการสอนในเรื่องการประดิษฐ์ และการเลือกใช้เครื่องประดับ จำนวน 3 คาบ คิดเป็นร้อยละ 64.58

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัยนี้ จะอภิปรายตามเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ตามหัวข้อที่อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่เหมาะสมมากที่สุด และเหมาะสมมากตามลำดับความสำคัญของเนื้อหารายวิชา ศิลปะกับการแต่งกาย และแสดงความคิดเห็นของการจัดลำดับของหัวข้อการสอนซึ่งจะปรากฏในการอภิปราย ดังต่อไปนี้

เรื่อง ความเป็นมาของศิลปะกับการแต่งกาย

เนื้อหาวิชา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นในหัวข้อย่อยของความเป็นมาของศิลปะกับการแต่งกายว่าเหมาะสมมากในเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของศิลปะกับการแต่งกาย วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทยและตะวันตก การแต่งกายไทยในปัจจุบัน ประวัติความเป็นมาของเครื่องแต่งกายไทย และสาเหตุการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายไทย เนื้อหาวิชา ความหมายของศิลปะกับการแต่งกายนั้นมีความสำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะกับการแต่งกาย ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และการรู้จักการแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสมนั้น จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ อย่างเช่นการไปงานราชพิธีควรแต่งกายอย่างไร ไปงานอวมงคลควรแต่งอย่างไร เป็นต้น และที่สำคัญยิ่ง คือ นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงเครื่องแต่งกายของไทยในอดีต ซึ่งความรู้ที่ได้จะสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์การแต่งกายแบบไทยได้ รวมถึงผู้เรียนจะได้ทราบถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย และลักษณะการแต่งกายในปัจจุบัน ดังที่ เกษร ธิตะจारी (2525) ได้กล่าวว่าการแต่งกายในปัจจุบันมีวิวัฒนาการมาจากการแต่งกายในอดีต ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ ความสะดวก ความสวยงามและการแสดงถึงฐานะ เป็นต้น ความรู้ทั้งหมดดังกล่าวเป็นความรู้ในแนวกว้าง เป็นการนำเข้าสู่เนื้อหาวิชาที่จะเรียน (Introduction) เพื่อให้ทราบถึง ขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษา อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถามยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของความหมายว่า ผู้เรียน จำเป็นต้องรู้ความหมายของวิชาที่ศึกษา เพื่อที่จะโยงความรู้ ไปสู่การเรียนในเนื้อหาอื่นต่อไปได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Smith and Stanley (อ้างถึงใน Ornstein and Hunkins 1988) ซึ่งกล่าวถึงแนวทางในการจัดลำดับเนื้อหาวิชาว่า ควรเรียนรู้จาก

ส่วนรวมไปหาส่วนย่อย กล่าวคือ ในการสอนผู้สอนควรจะสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมาย ประวัติความเป็น และสาเหตุต่างๆก่อนที่จะเรียนรู้ในด้านทฤษฎีทางการปฏิบัติ เพราะไม่ว่าจะเริ่มเรียนสิ่งใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องทราบถึงความหมายและประวัติความเป็นมาของสิ่งที่จะเรียนก่อนเสมอ นอกจากนี้ สจ๊วต อูทธานันท์ (2532) ได้แสดงทัศนะว่า การจัดเนื้อหาให้เรียนสิ่งที่เป็นพื้นฐานของแต่ละรายวิชา ก่อนสิ่งที่เป็นความรู้ขั้นสูง เป็นสิ่งที่จำเป็นดังนั้นควรให้ผู้เรียน มีความเข้าใจ ความหมายของศิลปะกับการแต่งกายอย่างกว้างๆก่อน แล้วจึงสอนเนื้อหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการ ประวัติความเป็นมา รวมไปถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย เพราะเป็นเนื้อหาที่มีรายละเอียดมาก เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจและสามารถศึกษาได้อย่างเป็นขั้นตอน

กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ประกอบสไลด์ มีความเหมาะสมมากที่สุดเพราะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมายและประวัติความเป็นมามีเนื้อหาที่มาก จึงต้องอธิบายให้เกิดความเข้าใจ นอกจากนี้การอธิบายเพียงอย่างเดียวไม่สามารถเห็นภาพได้ชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีการใช้สไลด์ประกอบการสอน เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพ และเข้าใจลักษณะของการแต่งกายไทยในยุคต่างๆ เช่น การแต่งกายในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตอนกลาง ตอนปลายเป็นอย่างไร มีความแตกต่างอย่างไรซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตได้จากการดูสไลด์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสอนศิลปะศึกษาของ (Johnsen 1978) ที่กล่าวว่า การสอนศิลปะศึกษาโดยให้ผู้เรียนดูภาพจากสไลด์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเห็นภาพได้อย่างชัดเจนมากกว่าคำอธิบายเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ สุภาพ วาดเขียน (2524) ได้กล่าวว่า การสอนแบบบรรยายเป็นการสอนที่ได้เรื่องราวและเนื้อหาวิชามาก ในวิชาที่ซับซ้อนจะทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาได้เร็วขึ้น เช่น ในเรื่องความหมาย ประวัติความเป็นมาของการแต่งกายในอดีต และการแต่งกายในปัจจุบัน จำเป็นต้องใช้การบรรยายประกอบ เป็นต้น

การประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่าการทดสอบปลายภาค มีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจทั้งหมดที่ผู้เรียนได้เรียนมา ว่ามีความเข้าใจได้ดีเพียงใด ซึ่งต้องใช้การทดสอบ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ(2533) กล่าวว่า การทดสอบเป็นเครื่องมือการวัดผลที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นการนำชุดคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เรียนทดสอบ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจถูกต้องหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ โกวิท ประวาลพฤษ์ และสมศักดิ์ อินทรเวชญ์ (2533) ได้กล่าวว่า การทดสอบปลายภาคเป็นการประเมินผลหลังการสอน เมื่อได้ทำการสอนไปจนถึงสิ้นสุดระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเป็นการทดสอบดูว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์จริง

เรื่อง สีและลวดลาย

เนื้อหาวิชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในหัวข้อย่อยของ สีและลวดลายว่าเหมาะสมมากในเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของ สีกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย การใช้สีให้เหมาะสมกับรูปร่างและผิวพรรณ ลวดลายกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบลายผ้า และการใช้ลวดลายให้เหมาะสมกับรูปร่าง และผิวพรรณ เพราะการที่จะให้ผู้เรียนสามารถทำการออกแบบได้นั้นจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจถึงหลักการพื้นฐานในการออกแบบด้วย เช่น ผู้ที่มีผิวขาวควรเลือกใช้เสื้อผ้าที่มีสีอ่อนไม่ควรเลือกเสื้อผ้าที่มีสีอ่อนๆจะทำให้ดูซีดเซียว หรือ รูปร่างท้วมควรใช้ลวดททางยาวและโทนสีเข้มจะช่วยให้รูปร่างเล็กลงได้ รวมถึงการออกแบบลายผ้าให้เหมาะสมกับรูปร่างลักษณะของผู้สวมใส่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Boom and Krathowhíอ้างอิงใน (Ronald H. Silverman 1972) ได้เสนอว่า ในการสอนรายวิชาศิลปศึกษา ควรให้ผู้เรียนทราบถึงองค์ประกอบทางศิลปะ เช่น สี ลวดลาย รูปทรงที่สามารถนำมาประกอบรวมกันเป็นงานศิลปะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างงานหรือการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป เพราะเมื่อผู้เรียนเข้าใจถึงหลักการและทฤษฎีต่างๆแล้ว ก็จะสามารถทำการออกแบบได้อย่างสมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามว่า ในเนื้อหาของสี และลวดลายควรให้ผู้เรียนได้ศึกษาทฤษฎีและการออกแบบด้วยการใช้สีด้วย เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจถึงหลักการในการใช้สีได้ดีขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการสอนแบบบรรยายมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเนื้อหาที่เกี่ยวกับศิลปะกับการแต่งกาย และการใช้สี ต้องมีการบรรยายประกอบภาพสไลด์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น ดังนั้นการสอนแบบบรรยาย จึงมีความเหมาะสม ผู้สอนควรเตรียมภาพสไลด์เกี่ยวกับการแต่งกายด้วยการใช้สีและลวดลายให้เหมาะสมกับรูปร่างและผิวพรรณ ซึ่งการนำภาพสไลด์มาประกอบการสอนแบบบรรยาย จะทำให้ห้องเรียนมีชีวิตชีวามากขึ้น (ไพฑูริย์ สีนลาวัณย์, 2524)

การประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ควรประเมินผลโดยการทดสอบปลายภาค การตรวจผลงาน และการสังเกต ทั้งนี้เพราะธรรมชาติ เมื่อเรียนสิ่งใดแล้วควรจะมีการตรวจสอบความรู้ที่ได้เรียน จะทำให้ผู้สอน ได้ทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้สอนไป มากน้อยเพียงใด การตรวจผลงานเป็นการวัดผลทางการปฏิบัติ เป็นการวัดความสามารถทางทักษะฝีมือและวัดความเข้าใจในทฤษฎีที่ได้ศึกษา ในด้านการสังเกตเป็นตรวจสอบพฤติกรรมในการทำงานว่ามีความสนใจมาก น้อยเพียงใด ดังนั้นในการประเมินจะวัดความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้สีและลวดลาย รวมถึงการปฏิบัติออกแบบลายผ้าได้ การประเมินผลจึงควรใช้ความจำและความเข้าใจ ว่าผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ซึ่ง บุญธรรม กิจปริธาภิรุทธิ์ (2535) กล่าวว่า การวัดผลวิธีนี้อาจใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลที่สำคัญ นอกจากนี้ยังประเมินผลจากการตรวจผลงานและการ

สังเกต ซึ่ง ชลอ พงษ์สามารถ (2526) กล่าวว่า การสังเกตเป็นการเก็บข้อมูลของผู้เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน และการตรวจผลงานเป็นการวัดผลจากผลงานที่ผู้เรียนทำสำเร็จแล้ว เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน

เรื่อง หลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกาย

เนื้อหาวิชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในหัวข้อย่อยของหลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกายว่าเหมาะสมมากในเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักการออกแบบ การออกแบบให้เหมาะสมกับรูปร่าง วัย และผิวพรรณ การออกแบบให้เหมาะสมกับกาลเทศะ การออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและภูมิอากาศ รูปทรงกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย วัสดุกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย และการวาดโครงร่างหุ่น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เนื้อหาทั้งหมดข้างต้นเป็นเนื้อหาที่ดีที่ผู้เรียนควรได้ศึกษา เพราะเนื้อหาดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำเอาหลักการต่างๆ ทางศิลปะมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายได้ เพราะการแต่งกายเป็นสิ่งที่สำคัญต่อมนุษย์ ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการที่ให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแต่งกายจะทำให้ผู้เรียนมีรสนิยมที่ดี และสามารถเลือกใช้เครื่องแต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผู้ที่มีรูปร่างผอมบางคอยาว ควรสวมเสื้อที่มีปก หรือคอตั้ง ลักษณะรูปทรงเสื้อเป็นแบบโค้ง กระโปรงจีบ หรือบานจะทำให้ดูคอไม่ยาวและรูปร่างท้วมขึ้น หรือผู้ที่มีสะโพกใหญ่ ขาสั้น ควรสวมกระโปรงทรงตรงสีเข้มความยาวพอดีเข่าหรือเหนือเข่าเล็กน้อยจะทำให้ดูสะโพกเล็กลงและมีช่วงขาที่ยาวขึ้น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Boom and Krathowhi อ้างถึงใน (Ronald H. Silverman 1972) ได้เสนอว่า ในการสอนรายวิชาศิลปศึกษา ควรให้ผู้เรียนนำความคิด กฎเกณฑ์ และทฤษฎีต่างๆ ทางศิลปะ ไปใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในทฤษฎีและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม จากแนวคิดดังกล่าวจึงมีความจำเป็น ที่ผู้สอนควรเน้นในเนื้อหาทางด้านการออกแบบให้เหมาะสม ทั้งรูปร่าง วัย ผิวพรรณ กาลเทศะรวมถึงสภาพภูมิอากาศ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงสามารถทำการออกแบบให้กับผู้อื่นได้ และจากข้อเสนอแนะพบว่า การที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการการเรียนที่สูงขึ้น ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติการออกแบบจากภาพ หรือบุคคลที่มีรูปร่างและบุคลิกต่าง ๆ กัน จะทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพและสามารถทำการออกแบบได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการสอนแบบบรรยายประกอบสไลด์มีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะการที่ผู้เรียนจะเข้าใจถึงหลักการและองค์ประกอบในการออกแบบนั้น ผู้สอนต้องอธิบายถึงส่วนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เข้าใจซึ่งสามารถใช้สไลด์ประกอบการอธิบายเพื่อให้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนบางคนยังไม่มีพื้นฐานทางด้านศิลปะมาก่อน การสอน

แบบบรรยายประกอบสไลด์จึงมีความจำเป็น เพราะการสอนแบบบรรยายประกอบสไลด์จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระและเห็นภาพที่ชัดเจนได้เป็นอย่างดี (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2524) นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ควรใช้วิธีการสอนแบบสาธิต และให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วย เพราะการบรรยายอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เช่น ในเรื่องของการวาดโครงร่างหุ่น และการออกแบบเครื่องแต่งกายจำเป็นต้องใช้การสาธิตให้เห็นขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ รวมถึงผู้เรียนต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของส่วนประกอบเสื้อผ้าต่างๆ เช่นปกเสื้อมีแบบใดบ้าง เหมาะที่จะนำมาใช้ในการออกแบบหรือไม่ ดังที่ สุพิน บุญชูวงศ์(2535)กล่าวว่า การสอนแบบสาธิตเป็นการอธิบายเนื้อหาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามากให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น และสามารถใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด เช่น กิจกรรมในวิชาศิลปะ อีกทั้งการค้นคว้าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างดียิ่งขึ้น

การประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า การตรวจผลงานและการทดสอบปลายภาคมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเนื้อหาหลักการออกแบบและการออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นการศึกษาทฤษฎีทางการออกแบบซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติการออกแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการตรวจผลงานตามที่มอบหมายจะเป็นการประเมินความรู้ได้อย่างดี เพราะทำให้ทราบได้ว่าผู้เรียนมีความเข้าใจทฤษฎีมากน้อยเพียงใด อีกทั้งการตรวจผลงานเป็นการประเมินทางด้านทักษะฝีมือในการปฏิบัติได้อย่างดียิ่ง นอกจากนี้การทดสอบปลายภาค เป็นการวัดความรู้ทางด้านทฤษฎีของผู้เรียน เพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิรัตน์ พิชญไพบุลย์ (2516) ที่กล่าวว่า การใช้หลักการทางศิลปะได้ถูกต้องเหมาะสมนั้น ควรใช้การประเมินจากผลงานและการทดสอบ เพื่อทดสอบความรู้ทั้งหมดของผู้เรียนว่ามีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างไร นอกจากนี้ควรตรวจผลงานที่มอบหมายให้ทำ เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วย (ชลอ พงษ์สามารถ, 2526)

เรื่อง การประดิษฐ์และดัดแปลงเครื่องแต่งกาย

เนื้อหาวิชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในหัวข้อย่อยของ การประดิษฐ์และดัดแปลงเครื่องแต่งกายว่าเหมาะสมมากในเนื้อหาเกี่ยวกับ การตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม การดัดแปลงและซ่อมแซมเสื้อผ้า และการวัดตัวสำหรับตัดเสื้อ โดยเนื้อหาที่เกี่ยวกับการตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงามนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะในปัจจุบันการดำรงชีวิตของผู้คนจำเป็นต้องระมัดระวังในการใช้จ่าย การดัดแปลงและซ่อมแซมเสื้อผ้าให้สามารถสวมใส่ได้หลายครั้ง นับเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นการสอนให้ผู้เรียน รู้จักตกแต่งและดัดแปลงเสื้อผ้านับว่าเป็นเนื้อหาที่ดี ที่ผู้เรียนควรได้ศึกษาซึ่งจะส่งผลให้ผู้

เรียนรู้จักใช้สิ่ง ของอย่างระมัดระวัง และคุ้มค่ามากที่สุด เช่น การตัดแปลงเสื้อเชิ้ตขาวที่เป็นนคราป สิ่งสกปรกที่ไม่สามารถซักออกได้ นำมาทำหมัดย้อมให้เกิดลวดลายที่สวยงาม ซึ่งสามารถทำได้เอง และนำกลับมาสวมใส่ได้อีก อันเป็นการช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับ วรรณรัตน์ อินทร์อ่ำ (2530) ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนศิลปะกับการแต่งกายนั้นนอกจากผู้เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงเครื่องแต่งกายให้สวยงามแล้ว ยังสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการเลือกซื้อและเลือกใช้เครื่องแต่งกาย ให้เหมาะสมตามฐานะทางการเงิน เช่นเดียวกับ เกษร ธิตะ จารย์(2525) ได้กล่าวถึงรายวิชาศิลปะกับการแต่งกายไว้ว่าเป็นรายวิชา ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการ แต่งกายที่ถูกต้องตามโอกาสและกาลเทศะ ตลอดจนสามารถดัดแปลงเสื้อผ้าได้อย่างเหมาะสม อย่างประหยัด และมีคุณภาพ

กิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่าการสอนแบบการสาธิตมีความ เหมาะสมมากที่สุด เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับการประดิษฐ์ และการดัดแปลงเป็นเนื้อหาที่ต้องมีการ ปฏิบัติ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกบนพื้นฐานบุคลิกส่วนบุคคล ให้ผู้ เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น อีกทั้งการสาธิตเป็นการแสดงถึงวิธีการในการปฏิบัติให้ เห็นภาพที่ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้อย่างเข้าใจมากกว่าการอธิบาย ซึ่งสุพิน บุญชูวงศ์ (2535)กล่าวว่าการสาธิตจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน การ สอนแบบสาธิตเป็นการอธิบายเนื้อหาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามากให้เข้าใจง่ายขึ้น และสามารถใช้ในการ ปฏิบัติงานซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด แต่ไม่สนับสนุนให้ผู้เรียนลอกแบบหรือเลียนแบบ เพราะคุณค่าที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นก็จะลดลง

การประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าการสังเกตการแก้ปัญหาในการดัดแปลงเสื้อ ผ้า การตรวจผลงาน และการทดสอบปลายภาคมีความเหมาะสมมาก เพราะการสังเกตการแก้ ปัญหาในการปฏิบัติงานเป็นการทดสอบความรู้ที่เรียน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้ตามหลักการ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มองปัญหา แล้วคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ อันสอดคล้องกับจุดมุ่ง หมายของหลักสูตร ที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สำหรับการสังเกตนั้น ชลธ พงษ์ สามารถ (2526) กล่าวว่า เป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่ามีความเข้าใจ และสามารถ ประยุกต์ความรู้ที่ได้มาใช้มากน้อยเพียงใด ผู้สอนจะได้บันทึกไว้เพื่อประเมินผลการเรียนต่อไป การ ตรวจผลงานและการสอบต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เพราะการตรวจผลงานและการสอบจะทำให้ผู้สอนได้ทราบถึงความรู้ของผู้เรียน ว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด ตามแนวคิดของ วิจารณ์ พิชญไพบูลย์ (2516)

เรื่อง การประดิษฐ์และการเลือกใช้เครื่องประดับ

เนื้อหาวิชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในหัวข้อย่อยของการประดิษฐ์และการเลือกใช้เครื่องประดับว่าเหมาะสมมากในเนื้อหาที่เกี่ยวกับ หลักการใช้เครื่องประดับ การใช้เครื่องประดับให้เหมาะสมกับเครื่องแต่งกาย และโอกาส การประดิษฐ์เครื่องประดับอย่างง่าย ๆ และการดูแลรักษา ซ่อมแซมเครื่องประดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่าเนื้อหาข้างต้น เป็นเนื้อหาที่เหมาะสม สามารถส่งเสริม ให้ผู้เรียนเลือกใช้เครื่องประดับ และดูแลรักษาได้อย่างเหมาะสมกับชีวิตประจำวัน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาหลักการและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเลือกใช้เครื่องประดับ อย่างเหมาะสมกับโอกาส กาลเทศะ เช่น ไปงานพิธีศพควรใช้เครื่องประดับประเภทมุก หรือเงิน ไม่ควรสวมเครื่องประดับที่มีความแวว หรือสีที่เด่นจนเกินไป เป็นต้น อีกทั้งสามารถใช้ทฤษฎีที่เรียนรู้เป็นแนวทางในการที่จะออกแบบและประดิษฐ์เครื่องประดับได้อย่างสวยงาม หรือสามารถประดับเครื่องประดับจากวัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น เครื่องประดับจากลูกสน เครื่องประดับจากเปลือกหอย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ เกษร อิตะจारी (2525) ได้กล่าวว่ารายวิชาศิลปะกับการแต่งกายนอกจากจะเป็น รายวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่งกายได้อย่างเหมาะสมและรู้จักอนุรักษ์ วัฒนธรรมในการแต่งกายแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้ และประดิษฐ์เครื่องประดับได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการสอนแบบอภิปราย มีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะการบรรยายเกี่ยวกับหลักการและการเลือกใช้เครื่องประดับที่เหมาะสม แล้วอภิปรายร่วมกัน ต่อจากนั้น จึงให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าและประดิษฐ์ออกมาเป็นผลงาน ซึ่งผู้เรียนจะมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นการประหยัดเวลาอีกด้วย ซึ่งไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2524) กล่าวว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนรู้จักที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว และได้ใช้ความสามารถเต็มที่ อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ ของสังคม

การประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่า การตรวจผลงาน การสังเกตการอภิปราย และการทดสอบปลายภาค มีความเหมาะสมมาก เพราะการตรวจผลงานทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด และเป็นการวัดทักษะทางด้านการศึกษาปฏิบัติที่เหมาะสม การสังเกตจากการอภิปรายในชั้นเรียน จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ครบถ้วน ตามหัวข้อที่ให้ไว้หรือไม่ และการทดสอบปลายภาค เป็นการประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการ และการเลือกใช้เครื่องประดับมากน้อยเพียงใด ดังนั้นเนื้อหาในเรื่องนี้ จึงต้องมีการประเมินผลหลายวิธี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประเมินผลของ ภัทรา นิคมมานนท์ (2524) ที่กล่าวว่า การประเมินผลที่ดีควรวัดหลาย ๆ ด้าน และใช้ การประเมินผลหลาย ๆ วิธีจะทำให้ได้ผลคุ้มค่าเพราะ

การประเมินแต่ละวิธี จะใช้ในการตรวจสอบความรู้ในเรื่องที่แตกต่างกัน เช่น การวัดความรู้ทางทฤษฎีจะต้องวัดด้วยการทดสอบ การตรวจผลงานสำหรับวัดทางด้านทักษะฝีมือ และความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพิจารณานำผลการวิจัยไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการสอนรายวิชา ศิลปะกับการแต่งกายระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อผู้เรียนจะได้รับความรู้เป็นแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนที่สอนอยู่มีเนื้อหา และวิธีการสอนอยู่ในแนวทางเดียวกัน และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนที่ต้องการสอนรายวิชา ศิลปะกับการแต่งกายต่อไป

2. การนำรายวิชาศิลปะกับการแต่งกายไปใช้ ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เช่น ในการประดิษฐ์เครื่องประดับอย่างง่าย ๆ ผู้สอนอาจใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือในการออกแบบเครื่องแต่งกาย อาจเน้นหนักในเรื่องของศิลปะพื้นบ้าน ด้วยการจัดกิจกรรมการออกแบบเครื่องแต่งกาย ด้วยผ้าทอพื้นบ้าน ในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3. ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ทัศนศึกษา เช่น ผู้สอนอาจนำไปชมพิพิธภัณฑ์ หรือหมู่บ้านหัตถกรรมเพื่อให้ทราบถึงประวัติการแต่งกายไทยและวัฒนธรรมพื้นบ้านของตน อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมในการแต่งกายของไทย

4. ควรมีการจัดกิจกรรม เชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกายมาบรรยายเพื่อเปิดโลกทัศน์แก่ครูและผู้เรียน จะทำให้การเรียนการสอนรายวิชา ศิลปะกับการแต่งกาย มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

1. การวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาเนื้อหาวิชาศิลปะกับการแต่งกาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งน่าจะทำการวิจัยกับรายวิชาอื่นๆ ในกลุ่มวิชาศิลปะต่อไป

2. งานวิจัยที่น่าจะกระทำต่อไป คือ การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ในรายวิชาหนึ่งของกลุ่มวิชาศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการสอนวิชาในกลุ่มศิลปะต่อไป